

Handläggare
Anette Petersson
Telefon: 08-508 24 420

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Barnens bästa i främsta rummet/ Unga vuxna i Skärholmen

Svar på medborgarförslag

Förvaltningens förslag till beslut

Att nämnden godkänner förvaltningens svar på medborgarförslaget samt skickar en kopia av medborgarförslaget till utbildningsnämnden och landstinget för kännedom.

Kerstin Sandström
Stadsdelsdirektör

Lena Thorson
Avdelningschef, socialtjänsten

Sammanfattning

Föreningen Somaliska Föräldrar Forum i Skärholmen (SFFS) har ställt många frågor kring barn och unga och deras uppväxtvillkor. Förvaltningen har besvarat de frågor som går att besvara och vissa frågor har hänvisats till andra myndigheter för svar. Förvaltningen delar förslagsställarens uppfattning om att det är viktigt att hjälpa barn och unga i ett tidigt skede. Vi har under beredningen tittat på vad vi kan erbjuda runt dessa frågor i förvaltningen och om vi kan skapa nya eller förändrade arbetssätt för att möta upp önskemålen. Förvaltningen kommer att redovisa under varje fråga och förslag hur vi har resonerat. Förvaltningen har under ärendets beredning även haft diskussioner med SFFS utifrån några av dessa frågor.

Bakgrund

Den 8 oktober 2014 inkommer ett medborgarförslag från Somaliska föräldraforum i Skärholmen (SFFS) rörande olika förslag om hur vi kan hjälpa barn och unga i ett tidigt skede. Den 24 oktober inkommer ytterligare ett medborgarförslag från samma forum där SFFS anser att Skärholmen har ett växande problem med unga vuxna. Många barn och unga riskerar att hamna i kriminalitet och

utanförskap. De vill tillsammans med stadsdelen göra någonting åt detta problem.

Den 27 januari beslutar stadsdelsnämnden i Skärholmen att lämna medborgarförslagen Barnens bästa i främsta rummet och unga vuxna i Skärholmen till förvaltningen för beredning.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom avdelningen för socialtjänst, avdelningen för förskola och fritid och medborgarservice. Diskussioner har även förts med Somaliska föräldrar forum i Skärholmen på vilket sätt vi kan öka vårt samarbete.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I de inkommande medborgarförslagen framgår önskemål på stadsdelen och hur vi på olika sätt ska arbeta gemensamt för att hjälpa barn och ungdomar. En del av de förslag som förslagshållaren tar fram råder inte stadsdelsnämnden över utan berör en annan förvaltning i staden eller landstinget.

Förvaltningen delar förslagsställarens uppfattning om att det är viktigt att hjälpa barn och unga i ett tidigt skede. Vi har under beredningen tittat på vad vi kan erbjuda runt dessa frågor i förvaltningen och om vi kan skapa nya eller förändrade arbetsätt för att möta upp önskemålen. Förvaltningen kommer att redovisa under varje fråga och förslag hur vi har resonerat.

Förslag på hur vi kan hjälpa våra barn och unga i tidigt skede

Genom att hitta rätt diagnos i tidigt skede.

Detta är främst en fråga för landstinget via barnavårdscentralen (BVC) eller barn och ungdomspsykiatri (BUP). Stadsdelsförvaltningens verksamheter (förskola, socialtjänst och fritidsverksamhet) har rutiner runt arbetet med barn i behov av särskilt stöd, (bilaga 1).

All pedagogisk personal i förskolan har under 2014 och början av 2015 genomgått en utbildning runt barn i behov av särskilt stöd. Syftet är att ge personalen ökad kompetens att bemöta och stödja dessa barn samt öka kunskaperna om barn med specifika svårigheter.

Vid misstanke om att ett barn behöver extra stöd gör personal på förskolan en ansökan till Stödenheten, som prövar och beslutar om verksamhetsstödet omfattning och insats (bilaga 2). Varje enskilt

barn får en handlingsplan med tydliga åtgärder utifrån det enskilda barnets behov. Handlingsplanen följs upp och utvärderas kontinuerligt. Stödet kan se ut på olika vis bland annat genom extra personal till avdelningen, minskat barnantal i gruppen, handledning till personal från psykolog, talpedagog eller samordnaren för barn i behov av särskilt stöd. Stödet utformas utifrån varje enskild individ oavsett om de har diagnos eller inte. Föräldrar kan även söka till förskolan Clavis. Det är en specialverksamhet för barn med diagnos inom autismspektrat och andra funktionsnedsättningar. Vårdnadshavare är involverade i processen från start. Regelbundna och täta samtal äger rum. Vårdnadshavare informeras alltid innan någon insats sätts in. När barnet har fått en diagnos har de rätt till stöd från förvaltningens LSS avdelning. Familjen erbjuds även en anhörighetskonsulent.

Genom att ge den undervisning som basar till varje barnens behov och diagnos.

Hur förskolan agerar i denna fråga framgår av ovanstående svar. När det gäller skolans arbete hänvisar vi till utbildningsnämnden som ansvarar för de kommunala skolorna och har tillsyn över de fristående skolorna. Förvaltningen skickar medborgarförslaget till utbildningsnämnden. Skolverket har kommit ut med en broschyr i februari 2015 ”Stödinsatser i skolan – vad behöver jag som förälder veta?” (se bilaga 3)

Fler special pedagoger till området.

I dagsläget har förskolan specialpedagoger på olika nivåer, utöver det finns även en förskolepsykolog och en talpedagog. I deras uppdrag ingår att stötta barn i behov av särskilt stöd och personal inom förskolan.

I förskolepsykologens arbetsuppgifter ingår:

- Konsultation och handledning till personal på förskolorna
- Fortbildningsinsatser till förskolepersonal
- Rådgivning och konsultation till förskolledning
- Kris- och konflikthantering
- Organisationsutveckling och kvalitetsarbete
- Metodutveckling

I talpedagogens arbetsuppgifter ingår:

- Konsultation och handledning till personal på förskolorna
- Utbildningsinsatser till förskolepersonal
- Metodutveckling
- Frågor som rör barns tal, språk och/eller kommunikation. Det kan till exempel handla om att

barnet behöver extra stöd med att utveckla ordförråd, grammatik, uttal och/eller kommunikationsförmågan. Talpedagogen diskuterar tillsammans med ansvarig pedagog barnets tal, språk- och kommunikationsutveckling och lämpliga åtgärder som kan vara till stöd. Stödet kan vara till exempel material eller arbets- och förhållningsätt.

Behöriga lärare som kan hjälpa dessa barn.

Detta är en fråga för utbildningsnämnden och frågan skickas vidare till dem.

Aktiviteter efter skolan och ekonomiska stöd till familjer som inte har råd med aktiviteter till sina barn.

De senaste två åren har en föräldraguide skickats ut till alla föräldrar i Skärholmens stadsdelsområde som har barn mellan 0-15 år. I den finns olika aktiviteter för barn och unga samt ett avsnitt som handlar om föräldrastöd samt hur du kan påverka din situation. Stadsförvaltningen erbjuder även gratis lovaktiviteter under skolloven. När det gäller barn i behov av särskilt stöd erbjuds kollektiv verksamhet vid stora ledigheter och lov.

Fryshuset har verksamhet för funktionsnedsatta ungdomar. Den riktade verksamheten för funktionsnedsatta ungdomar heter Söndagsgruppen och är en gruppverksamhet, en dag i veckan. Verksamheten utgår från Ungdomens hus men stor del av verksamheten består av olika aktiviteter, utflykter och prova-på verksamhet utanför Ungdomens hus. Ett samarbete håller på att byggas upp med gymnasiesärskolan i stadsdelen för att synas mer i deras verksamhet och lära känna eleverna. På så sett blir det lättare för ungdomar att ta steget och besöka Fryshusets verksamhet första gången.

När det gäller sommarlov och jullov har Mitt 127 anordnat festivaler för alla barn och unga i Skärholmen. De aktiviteter som erbjuds där är gratis.

Den 1 juli 2014 infördes fritidspeng inom försörjningsstödsnomen, vilket innebär att alla barn i årskurs 4-9 vars familjer har varit bidragsberoende mer än 6 månader under en 12 månaders period kan ansöka om fritidspengen som är högst 1500 kronor för höstterminen.

Det finns även en möjlighet att söka fonder och stipendier vilket medborgare kan få stöd med via medborgarkontoret.

Samarbete mellan skolan och föräldrar.

Föräldrar/vårdnadshavare är de som står barnet närmast. Det är av yttersta vikt att förskola och socialtjänst har goda relationer och samverkar kring barnets utveckling. Föräldrar erbjuds även att vara delaktiga vid inskolningen. Förskolan har utvecklingssamtal med föräldrar samt pratar med dem vid hämtning och lämning av barnen. Föräldrarna involveras direkt om oro finns runt barnets utveckling. När det gäller skolan är föräldrarna deras viktigaste samverkanspartner och de arbetar tätt ihop.

Rätt information till föräldrarna om deras barns diagnos och att det är bra för deras barn att få rätt diagnos.

- *AD/HD*
- *Autismspektrumtillstånd*
- *Dyslexi*
- *psykisk utvecklingsstörning*
- *tal- och språkstörning*

Detta är främst en landstingsfråga men det är möjligt att ringa anonymt till stadsdelsförvaltningens biståndsbedömare om Du som förälder har frågor.

Vad gäller stöd till föräldrar och barn med diagnos delar

Skärholmens stadsdelsförvaltning en anhörigkonsulent med andra stadsdelar.

Hur skapar Skärholmens SDF en trygg mötesplats för att förbättra kommunikationen mellan vuxna och unga med neuropsykiatriska funktionshinder?

Stadsdelsförvaltningen har inte specifika mötesplatser för unga och vuxna, men vi hänvisar till vad staden kan erbjuda för denna målgrupp

Då olika ungdomar behöver olika miljöer och bemötanden för att känna sig trygga så arbetar Fryshuset med att försöka se varje besökares individuella behov av miljö, kontakt med personalen och hur kommunikationen ska ske på bästa sätt. Alla besökare får vara delaktiga i utformandet av miljö och aktiviteterna i verksamheten. Det finns flera olika forum för att fånga upp alla besökares tankar och behov/önskemål.

Inom Idrottsförvaltningen, fritid för alla finns Fritidsnätet som skickar ut nyhetsbrev med aktiviteter för barn, unga och vuxna som behöver extra stöd i Stockholms län.¹

Kan stadsdelen ge ökade möjligheter till sysselsättning, arbete och studier genom individanpassade stödåtgärder?

Sedan 2010 finns lagstiftat både i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen att en *samordnad individuell plan (SIP)* ska upprättas när den enskilde har behov av insatser från kommunen och landstinget. Även förskolan och skolan är viktiga i arbetet. Planen ska förtydliga vem som gör vad för den enskilde. Planen ska upprättas om kommunen eller landstinget bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och om den enskilde (vårdnadshavare) samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål. SIP syftar till att säkerställa samarbetet mellan huvudmännen så att individens samlade behov av hälso- och sjukvård och socialtjänst tillgodoses.

Sedan 2011 arbetar Skärholmens stadsdelsförvaltning med *Sociala insatsgrupper*. Sociala insatsgrupper vänder sig till målgruppen: Unga som riskerar att rekryteras till kriminella nätverk eller utveckla en kriminell livsstil. Unga som behöver stöd för att lämna ett kriminellt nätverk eller kriminell livsstil.

Det handlar om unga som uppvisar flertalet riskfaktorer när det gäller eget beteende, har förhållandevis få skyddsfaktorer och bedöms ha hög risk för återfall. De ska ha begått flera brott, ibland allvarliga och/eller ha anknytning till kriminella grupperingar. Det stöd och insatser som ges ska vara individuellt anpassade efter behoven hos varje enskild individ.

Insatsen sker i samarbete mellan socialtjänst och polis. Andra aktörer som finns kring ungdomen ska i möjligaste mån bjudas in och delta i samarbete kring ungdomen. Det kan gälla skola, barn- och ungdomspsykiatri, Maria ungdom, Arbetsförmedling/jobbtorg, fritidsaktiviteter med flera. Tanken är att alla aktörer kring ungdomen ska ha en gemensam planering och veta vad som ska genomföras.

Samtycke måste inhämtas från vårdnadshavare och den unge.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings projekt ”unga vuxna 20-29” startade i maj 2014

1

Projektet riktar sig till unga vuxna i ålder 19-29 år som bor i Skärholmens upptagningsområde och lever i någon form av utanförskap, kriminalitet, brist på sysselsättning, missbruk med mera.

Projektet vänder sig även till de unga vuxnas nätverk (anhörigstöd) i synnerhet till föräldrarna som kan behöva vägledning när de har en ung vuxen som de oroar sig för.

Inom projektet arbetar projektledaren även uppsökande för att få kontakt med de unga vuxna som har svårigheter att ”ta första steget”. Projektledaren gör också hembesök eller träffar personerna utanför socialtjänstens kontor.

Projektledaren har ett tätt samarbete med flera enheter inom stadsdelen som ungdomsenheten, vuxenenheten, försörjningsstöd, Sociala insatsgrupper (SIG), socialpsykiatri, ungdomsmottagningen, fältassistenter med flera.

Det finns även en väl etablerad samverkan mellan polisen, frivården, hyresvärdar, jobbtorget etc.

Det finns också en utarbetad överenskommelse med bland annat Ung i Centrum som erbjuder sysselsättning och förberedelser till arbete och goda möjligheter till individanpassade stödåtgärder.

Hur kan Stadsdelen förbättra våra kunskaper om vad det innebär att leva med ett neuropsykiatriskt funktionshinder?

Om intresse finns är det möjligt för enhetschef från beställarenheten inom socialtjänsten att hålla ett kort informationsmöte gällande detta.

Hur kan stadsdelen skapa effektivare samverkan mellan socialtjänsten, arbetsförmedlingen, försäkringskassa och jobbtorget?

Stadsdelsförvaltningen har ett nära samarbete med dessa samverkanspartner. Det arbetet ligger främst på avdelningen för ekonomiskt bistånd inom socialtjänsten. Stadsdelsförvaltningen arbetar aktivt med att hitta nya arbetsmarknadsåtgärder tillsammans med dessa. Detta utifrån att vi vet att en av de viktigaste skyddsfaktorer som finns är att vara i sysselsättning och vara en del i samhället.

Hur kan man på ett framgångsrikt sätt ge stödinsatser som kan ge ökad livskvalitet och ökad självkänsla?

I Skärholmens stadsdelförvaltnings verksamhetsplan 2015 finns det mål gällande detta.

Ett av målen är att personer med funktionsnedsättning lever ett självständigt liv utifrån sin förmåga:

Brukarna ska ges stöd för att utföra sina egna aktiviteter så att de på ett så självständigt sätt som möjligt kan delta i olika sammanhang, såväl i hemmet som på en daglig verksamhet. Daglig verksamhet är anpassad efter individens önskemål och förutsättningar.

Ett annat mål är att personer med funktionsnedsättning är trygga: Personer med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning har ett tryggt och fungerande boende samt en trygg daglig verksamhet vilket tillförsäkrar dem goda och trygga levnadsvillkor.

Förslag på hur vi kan hjälpa dessa barn

- *Identifiering av problemet, vad är svårigheten barnet har, är det psykiska problem eller är det sociala problem?*

Vid oro för ett barns utveckling är samtliga verksamheter inom kommunen som träffar barn och unga anmälningsskyldiga enligt SOL § 14:1. Anmälan skickas till stadsdelsförvaltningens mottagningsenhet som gör en förhandbedömning om skydd och eller stöd, om de ska bli aktuella på socialtjänsten eller hänvisas till en annan instans. Det är tjänstemännens professionalitet inom mottagningsenheten att göra dessa bedömningar. Det finns även en möjlighet för föräldrar att själv ansöka om hjälp eller få ett par samtal som handlar om råd och stöd i situationen.

- *Individuell planering för varje barn/ungdom och uppföljning. Stöd i skolan och rätt aktiviteter under fritiden*
I Skärholmens stadsdelsförvaltnings förskolor görs en utvecklingsplan för varje barn. Om det finns oro runt att barnet har särskilda behov görs en handlingsplan för barnets behov. Inom socialtjänsten görs också handlingsplaner samt SIP när det handlar om samarbete med landstinget.

- *Vi kan hjälpa genom att skolan, föräldrar och stadsdelen arbetar för barnens bästa. Det ska finnas goda vuxna förebilder som visar att de bryr sig*

Inom stadsdelsförvaltningen lägger vi stor vikt vid samverkan med andra parter och då främst med föräldrarna. I vissa skolor finns en grupp som heter ”Barn i riskzon” (BIR). I den gruppen finns elevhälsan på skolan, fritidens personal, fältassistenter, preventionssamordnare och polis. Huvudsyftet med BIR är att de berörda aktörerna bidrar till att fler barn och unga i Skärholmen tidigt får riktat stöd med att anamma en positiv livsstil. Denna grupp arbetar alltid på föräldrarnas uppdrag.

Andra mål BIR strävar efter är:

- en effektivare samverkan mellan de berörda parterna
  - en ökning av tidiga orosanmälningar
  - en tydlig attityd- och beteende förändring hos målgruppen
-
- *Stöd till deras föräldrar och rätt information om situationen särskilt om de är ensamstående*
Som tidigare nämnts är föräldrarna den viktigaste samarbetspartnern runt sina barn oavsett om de är ensamstående eller inte.
  - *Ett nätverk mellan skolan och jobbtorget, arbetsförmedlingen, försäkringskassan, stadsdelsförvaltningen och föräldrarna som samarbetar för barnet eller ungdomarnas bästa*
Det finns idag ett samarbete/ nätverk mellan dessa parter undantaget föräldrar som är under utveckling. De finns även ett samarbete med individen när det rör enskilda ärenden. Beroende på ålder är föräldrarna delaktiga om den unge samtycker.

Stadsdelsförvaltningen har under slutet av 2014 och början av 2015 haft regelbunden kontakt med SFFS. Diskussioner har förts om och på vilket sätt vi kan samarbeta. Pengar har sökts för att stödja SFFS att starta upp nattvandring/ föräldravandring med stöd från stadsdelen. Tjänstemän från stadsdelen har på sportlovet deltagit i samhällsinformation som getts till föreningen och andra intressenter på Andra hemmet. Under året har stadsdelsförvaltningen erbjudit föreningen mer information om föräldrastöd ABC och KOMET samt ordna en gemensam träff med narkotikapolisen och den lokala polisen för att prata om droger.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens svar på medborgarförslaget.

Bilagor

1. Arbetsrutiner inom förskolans stödenhet
2. Pedagogisk handlingsplan
3. Stödinsatser i skolan